

Nr 229.

Av herr **Anderson** i Råstock, om anslag för tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet.

Som bekant beviljade 1921 års riksdag å tilläggsstat under tionde huvudtiteln ett extra anslag å 105,000 kr. att utnyttjas för de anläggningar eller främjande av de experiment å våra oljeskiffrars bearbetning, som Kungl. Maj:t efter särskild prövning därvid funnit bäst motiverade. Detta anslag är nu förbrukat. Kungl. Maj:t har efter prövning funnit lämpligt tilldela ingenjörerna Bergh och Larsson, vilka fullt fristående och självständigt arbetat på denna uppgift och vilkas arbete särskilt uppmärksammats av statsutskottet vid 1921 års riksdag, utav detta anslag ett belopp av 40,000 kr. i två omgångar, varav 10,000 kr. år 1921 användes för förberedande försök i mindre skala och 30,000 kr. år 1923 tilldelades dem för en anläggning i industriell skala för att stadfästa och bekräfta de vid den första mindre anläggningen vunna synnerligen goda resultaten.

Försöken i större skala hava fullföljts enligt fastställt program, och såsom framgått av pressen och även av uttalanden av en del statsfunktionärer, som besökt anläggningen, hava mycket lovande resultat vunnits. Allmänt har uttryckts tillfredsställelse över att med så relativt blygsamt kapital, som staten beviljat för detta ändamål, ett så positivt resultat kunnat vinnas.

Våra alunskiffrar utgöra ju, som är allmänt bekant, förutom stenkolen i Skåne en av Sveriges mera betydande fossila naturtillgångar, som, om de användas till att förse landet med olja, torde räcka flera hundra år framåt. En oljeindustri, bedriven ungefär i samma omfattning som exempelvis den skotska skifferoljeindustrien, skulle kunna täcka en betydande del av vårt oljebehov och giva sysselsättning åt icke mindre än omkring 10,000 personer.

Då samtidigt med oljan högvärdig gas utvinnes, lämplig för diverse värmeändamål, resultera dessa nya uppslag i ett rationellt utnyttjande och omläggande av den befintliga kalkindustrien, som f. n. endast utnyttjar en obetydlig del av skiffrarna, samt kommer nedläggandet av ett relativt ringa kapital att medföra en betydande vinst för den för jordbruket så viktiga kalkbränningsindustrien. En intressant utredning över denna sak för exempelvis Kinnekulle, där den befintliga försöksanläggningen är förlagd, kommer att ställas till utskottets förfogande.

Den utomordentligt stora betydelse, som en inhemsk oljeindustri, förlagd inne i landet, där rikliga transportleder, sjöar, kanaler och järnvägar finnas, kan icke nog uppskattas, särskilt vid tillfällen, då vi genom politiska förvecklingar få de yttre förbindelserna avskurna, ävensom om man betänker, att den nu kända mängden bergolja endast beräknas kunna räcka en mansålder framåt och att hela världspolitiken f. n. till stor del rör sig om behärskaandet av oljefyndigheterna.

Herrar Bergh och Larsson hava arbetat med stor försiktighet, i det att ing. Bergh först företagit noggranna vetenskapliga undersökningar, och hava båda sedan gemensamt tagit sig an den praktiska sidan av saken, varvid utvecklingen gått från mindre till allt större och större uppgifter.

Försöksdriften vid Kinnekulle, sedan ugnen i mitten av aug. blivit färdigställd, har endast kunnat pågå under 2 månaders tid, då vid denna tidpunkt det dem tilldelade anslaget, fast det handhafts med största sparsamhet, redan betydligt överskridits. Driftresultaten hava kontrollerats av Norra och Mellersta Sveriges Ångpanneförening, vars utlåtande likaledes kommer att ställas till utskottets förfogande.

Då det ur flera synpunkter vore högeligen önskvärt att snarast möjligt och i samband med tidigare försök fortsätta driften utöver en längre tidsperiod än de två månader, som den nu försiggått, så vågar jag hoppas, att riksdagen än ytterligare må finnas villig bevilja medel för att täcka de direkta kostnader, utan någon ersättning för företagarna själva, som en fortsatt drift erfordrar under c:a ett halvt års tid.

Kostnaderna härför beräknas i runt tal uppgå till 12,000 kr. En sådan fortsatt drift av anläggningen, medan den ännu kan utnyttjas för försöksändamål, skulle medföra, att skiffer från ett flertal olika områden skulle kunna undersökas och i samband därmed den utvunna oljan, omkring 60 ton, kunna provas för olika ändamål, såsom bränsle och drivmedel för fartyg, såväl vid marinen, handelsflottan som vid fiskeflottan, för provningar av motorer avsedda för järnvägar, för jordbruksändamål etc. Sådana provningar kunna då utföras i så stor skala, att full säkerhet skulle kunna vinnas om oljans praktiska värde.

Herrar Bergh och Larsson ha förbundit sig att ställa alla erforderliga uppgifter till det utskotts förfogande, som kommer att behandla denna sak.

Det ringa kapitalbehov, som här erfordras för att komplettera de redan vunna resultaten, motiverar, trots att allt nu måste gå i sparsamhetens tecken, enligt min åsikt, på grund av denna frågas stora nationalekonomiska betydelse, väl denna statsutgift.

Med stöd av vad ovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1923—1924 under rubriken tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet å tionde huvudtiteln

bevilja ett extra anslag å 12,000 kronor att av Kungl. Maj:t ställas till ingenjörerna S. V. Berghs och K. E. Larssons disposition för fortsatt försöksdrift vid omnämnda anläggning på i huvudsak samma villkor, som av Kungl. Maj:t bestämts vid under år 1923 beviljat understöd.

Stockholm den 21 januari 1924.

Anders Anderson
Råstock.
